IMPLICAȚIILE ONU ÎN CONTEXTUL DEZVOLTĂRII REPUBLICII MOLDOVA: ASPECTE FORTE ȘI DEFICITARE

Dragoș BANARI, student
CZU: 341.123:323(478) ***rifrispa2018.dragos.banari@gmail.com***

In this article the author presents the socio-political context and the reasons behind the partnership agreement between the Republic of Moldova and the UN, analyzing the progress made by the Republic of Moldova on the reform process for European integration, highlighting some strengths and weaknesses of Moldova's cooperation with the UN.

ONU, de-a lungul celor 29 de ani de aderare a Republicii Moldova, a încercat împreună cu partenerii naționali și cu alți parteneri de dezvoltare ai țării să susțină eforturile țării noastre de modernizare a statului, a economiei, precum și promovarea dezvoltării durabile.

În prezent, în Republica Moldova activează peste 20 de agenții ONU, atât rezidente cât și nonrezidente, care lucrează împreună și depun eforturi comune în vederea implementării obiectivelor-cheie stabilite prin programul de cooperare semnat între Națiunile Unite și Republica Moldova. Acestea activează sub umbrela *Coordonatorului Rezident ONU* care este responsabil de monitorizarea tuturor activetăţilor operaţionale şi programatice ONU la nivel naţional.

În perioada 2013-2017, așa cum susține *Dafina Gercheva,* activetatea ONU s-a concentrat pe *trei arii tematice* principale: *prima* se referea la promovarea democrației, a statului de drept, drepturilor omului și egalitatea de gen; *a doua* ținea de dezvoltarea umană și incluziunea socială, iar cea de-*a treia* se referea la durabilitatea mediului, precum și reacția la schimbările climatice dar și îmbunătățirea capacității instituțiilor de a gestiona dezastrele și eventualele riscuri [1, p.1].

Pornind de la cele trei arii tematice, ne propunem în continuare să menționăm câteva *aspecte forte și deficitare* ale cooperării ONU cu Republica Moldova: în cadrul *primului pilon*, Națiunile Unite au colaborat cu instituții publice din toate sectoarele din țară, precum:

Parlamentul Republicii Moldova, Comisia Electorală Centrală, Centrul Național de Anticorupție, Comisia Națională de Integritate, instituțiile naționale care activează în domeniul drepturilor omului, a oferit asistență Biroului Relației cu Diaspora și a celui de Integrare.

În urma acestei colaborări, vedem că cetăţenii Republicii Moldova beneficiază de un proces electoral mai bun, o transparenţă mai mare a alegerilor şi o capacitate mai extinsă a moldovenilor din străinătate de a participa la alegerile locale şi parlamentare. ONU şi UE au susţinut CEC în organizarea unor alegeri libere şi transparente prin intermediul proiectului *„Asistenţă electorală pentru Moldova”*.

ONU a participat în calitate de consultant la elaborarea *Strategiei Naționale „Diaspora-2025”* [2] și *Planului de acțiuni pentru anii 2016-2018* privind implementarea acesteia.

În ceea ce privește *cel de-al doilea pilon*, reprezentanții ONU au colaborat strâns cu Ministerul Sănătății contribuind la elaborarea *Strategiei Naționale în Domeniul Sănătății Publice pentru perioada 2014-2020* [3]. Totodată, a ajutat la elaborarea mai multor acte sau pachete legislative importante, precum cele referitoare la controlul tutunului sau alte programe privind sănătatea publică ce prevedeau contracararea sau lupta în domeniul imunizării sau a unor maladii precum cancerul, HIV/SIDA sau tuberculoza.

În baza evaluării impactului pandemiei, ONU și Moldova au întocmit *Planul de răspuns și redresare de la COVID-19,* care este destinat să ofere sprijin pentru răspunsul socioeconomic imediat, dar și pe termen lung, și redresarea de după pandemia de COVID-19 [4].

O altă arie în care s-a implicat activ ONU a fost cea a egalității de gen și a violenței domestice. În acest sens, s-a colaborat cu mai multe autorități relevante în domeniu, inclusiv poliția, și instruirea acestora în vederea îmbunătățirii situației victimelor.

În sectorul educațional, a fost dezvoltată capacitatea profesorilor și educatorilor prin încurajarea utilizării unor metode noi de predare, mult mai prietenoase cu elevii. Tot în acest sector a fost susținută ideea dezinstituționalizării copiilor, astfel încât s-a obținut scăderea semnificativă a numărului de copii instituționalizați. ONU a susținut foarte mult ideea eliminării discriminării în ceea ce privește înscrierea

la școală a copiilor, inclusiv a celor cu dizabilități [5].

În ceea ce privește *ultimul pilon*, datorită eforturilor ONU, primii pași în domeniul protecţiei mediului au fost reglementați de un set de acte legislative şi normative, elaborate, adoptate şi, după caz, modificate conform condiţiilor şi prevederilor noi de protecţie a mediului. A fost elaborată *Strategia Națională de Mediu pentru anii 2014-2023* ce prevede colaborarea și conlucrarea cu organismele internaționale, cu potențiali donatori în scopul atragerii volumului necesar de investiții, se urmărește o elaborare a strategiilor sectorale în domeniul apei, aerului, conservării biodiversității [6].

Grație eforturilor ONU a fost stabilit și creat primul Cadru de Parteneriat ONU – Republica Moldova pentru *Dezvoltarea Durabilă 2018-2021* [7]. Programul promovează energia sustenabilă și regenerabilă și în același timp contribuie la securitatea energetică a țării.

Asemeni altor state, Republica Moldova întâmpină însă și diverse provocări în realizarea dezideratului de a transforma lumea în care trăim, prin prisma angajamentelor asumate.

Astfel, Republica Moldova se confruntă cu un declin demografic sever. Emigrarea, în special a tinerilor și persoanelor de vârstă reproductivă, fertilitatea scăzută, speranța de viață joasă și îmbătrânirea populației sunt principalii factori, care cumulativ generează o scădere a numărului populației cu peste 1% anual [8].

Apariția sărăciei alimentare și energetice în localitățile urbane necesită măsuri prompte pentru a asigura incluziunea socială și economică a celor mai vulnerabili, oferirea de noi oportunități pentru locuri de muncă decente și relevante ș.a.

Utilizarea redusă a inovației și cercetării în soluționarea problemelor societale limitează competitivitatea şi capacitatea statului de a răspunde multitudinilor de probleme care influențează negativ dezvoltarea durabilă.

Din nefericire, pandemia de COVID-19 a afectat toate sectoarele socioeconomice ale țării, stagnând dezvoltarea acestora și încetinind agenda sa de reformă, punând o presiune enormă pe sectorul sănătății, învățământului și sectorului privat. Astfel, după cum menționează și *Gheorghe Leuca,* se simte nevoia de a investi prioritar

în reformarea și optimizarea serviciilor de sănătate, modernizarea instituțiilor medicale și îmbunătățirea accesului la medicamente [9].

Dezvoltarea durabilă a Republica Moldova este condiționată și de soluționarea pașnică a conflictului transnistrian. Or, în prezent acesta rămâne a fi principala sfidare la adresa integrității teritoriale a țării și o barieră rigidă și gravă în implementarea plenară pe întreg teritoriul țării a reformelor structurale sistemice, care ar asigura dezvoltarea durabilă, asumată de statul Republica Moldova.

Sintetizând informațiile expuse și analizate anterior, putem constata faptul că ONU este un partener de încredere al Republicii Moldova, iar odată cu aderarea la ONU, țara noastră a beneficiat de mai multe reforme, care vin să o sprijine în atingerea obiectivelor sale de dezvoltare majoră și în îndeplinirea unui deziderat important: anume cel de a deveni o țară europeană modernă și prosperă.

Referințe:

1. GERCHEVA, D. *Toți trebuie să avem un cuvânt de spus, toți trebuie să ne asumăm Agenda 2030* [Accesat 24.03.2021]. Disponibil: - https://www.report.md/esential/Dafina-Gercheva-PNUD-Toti-trebuie-sa-avem-un-cuvant-de-spus-toti-trebuie-sa-ne-asumam-Agenda-2030-373
2. Strategia Națională „Diaspora-2025”. [Accesat 26.03.2021). Disponibil: https://brd.gov.md/ro/content/strategia-diaspora-2025-versiune-electronica-limbile-romana-engleza-si-rusa
3. *Strategia Națională în Domeniul Sănătății Publice pentru perioada 2014-2020.* [Accesat 26.03.2021]. Disponibil: http://www.old2.ms.gov.md/sites/default/files/strategia_nationala_de_sanatate_publica_2014-2020_rom_ru_eng.pdf
4. Planul de răspuns și redresare de la COVID-19, septembrie 2020. [Accesat 28.03.2021]. Disponibil: https://moldova.un.org/sites/default/-files/2020-10/Moldova%20Covid-19%20RO%20OCT_FINAL.pdf.
5. BIROUL NAȚIONAL DE STATISTICĂ. [Accesat 22.03.2021]. Disponibil: https://statistica.gov.md/pageview.php?l=ro&id=6306&idc=605
6. *Strategia de mediu pentru anii 2014-2023.* [Accesat 20.03.2021]. Disponibil: http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&-id=352740
7. Cadrul de Parteneriat ONU – Republica Moldova pentru Dezvoltarea Durabilă 2018-2022. [Accesat 22.03.2021]. Disponibil: https://moldo-

va.un.org/sites/default/files/2019-11/UNDAF%20Moldova%20RO.pdf
8. *Republica Moldova în cifre și fapte-cheie.* [Accesat 28.03.2021]. Disponibil: https://moldova.unfpa.org/ro/news/situa%C8%9Bia-demografic%C4%83-%C3%AEn-republica-moldova-cifre-%C8%99i-fapte-cheie
9. Discursul lui Leuca Gheorghe. [Accesat 28.03.2021]. Disponibil: https://-mfa.gov.md/ro/content/discursul-secretarului-de-stat-gheorghe-leuca-la-ceremonia-de-lansare-din-2020-raportului

Recomandat
Veronica ROTARU, dr., conf. univ.